Joli ye mun ye?

Aw ye a dɔn ko joli kɔnɔ ye mun ye, ani aw ye a dɔn cogo min na ka joli latɛmɛn k'a ye ko a bɛ se ka bɔ ni fɛn fitinin dɔw ye, ani cogo min na ka joli mara ka a to a ka diŋɛ ni a ka ɲɛ ni dugukolo ka jɔli ye, n'aw t'a lafiyali baara kɛ.



KƆNƆKOW

1 Se ye baara-kɛla ka nafa ye
2 Sɛnɛn kɔnɔ nafa saba (3) be min kɔnɔ
3 Se ye jiŋɛna la
4 Se ye denw bɛɛ ma san kelen ye
5 Mun na ka jiidilen kɛ kɔnɔna ka bin?
6 Nafama minnu ka kan ka taa n'i ye ka ji-joli lajɛ
7 Togo 1nan: Nàjɛw sigi duguma min bɛ jii la
8 Étape 2 : Couvrir et placer à l'ombre tiède
9 Lamaŋini 3nan: Nɛgɛn-denw jate minnu bɛ gɛnɛ
10 Sɛnɛnɛ ka juguba saba minnu bɛ a faga
11 La règle d'or : sécher avant de stocker
12 Baara ni yɔrɔw ye minnu dabali ka fiyen
13 Sɛgɛw gɛn ni buzu ye
14 Nim yiri cɛnfɛn, fɛn bɛ fɛŋɛgɛnniw gɛn
15 Yɔrɔ juman na i ka sènɛnko-nafa-jiginnaw ka sigi so kɔnɔ?
16 Ira si se ye jiidila!
17 Aw ka jiŋɛw fɔlɔfɔlɔ walasa u ka to ka fanga la
18 Ayiwa ! I ye nɛgɛn kɔfɛ siratigɛ dɔn.

1

PARTIE 1 SUR 18

Se ye baara-kɛla ka nafa ye



Se ye baara-kɛla ka nafa ye

Sɛnɛ bɛ daminɛ ni se kelen ye. Kalasira nin kɔnɔ, i bɛna se ka dɔn se bɛ baara kɛ cogo min na, i bɛna se ka dɔn a ka diɲɛ bɛ dɔn cogo min na ka sɔrɔ i ma a fɛnɛ, ani i bɛna se ka a mara cogo min na dugu kɔnɔ tuma duman, ni firigo walima kɔngɛlatɛri tɛ.

Sɛ̌nɛn kɔnɔ nafa saba (3) be min kɔnɔ



Sɛ̌nɛn kɔnɔ nafa saba (3) be min kɔnɔ

Sɛ̌nɛn kɔnɔ, a ka gundo ye dumuni ni denmisɛn ye. A kɔnɔ, a be ni:

1. A ka gundo: o ye a ka denmisɛn ye. O denmisɛn be se ka bonya ka kɛ sɛ̌nɛnba ye.
2. Dumuni: o ye a ka dumuni ye. O dumuni be se ka bonya ka kɛ sɛ̌nɛnba ye.
3. Fanga: o ye a ka fanga ye. O fanga be se ka bonya ka kɛ sɛ̌nɛnba ye.

3

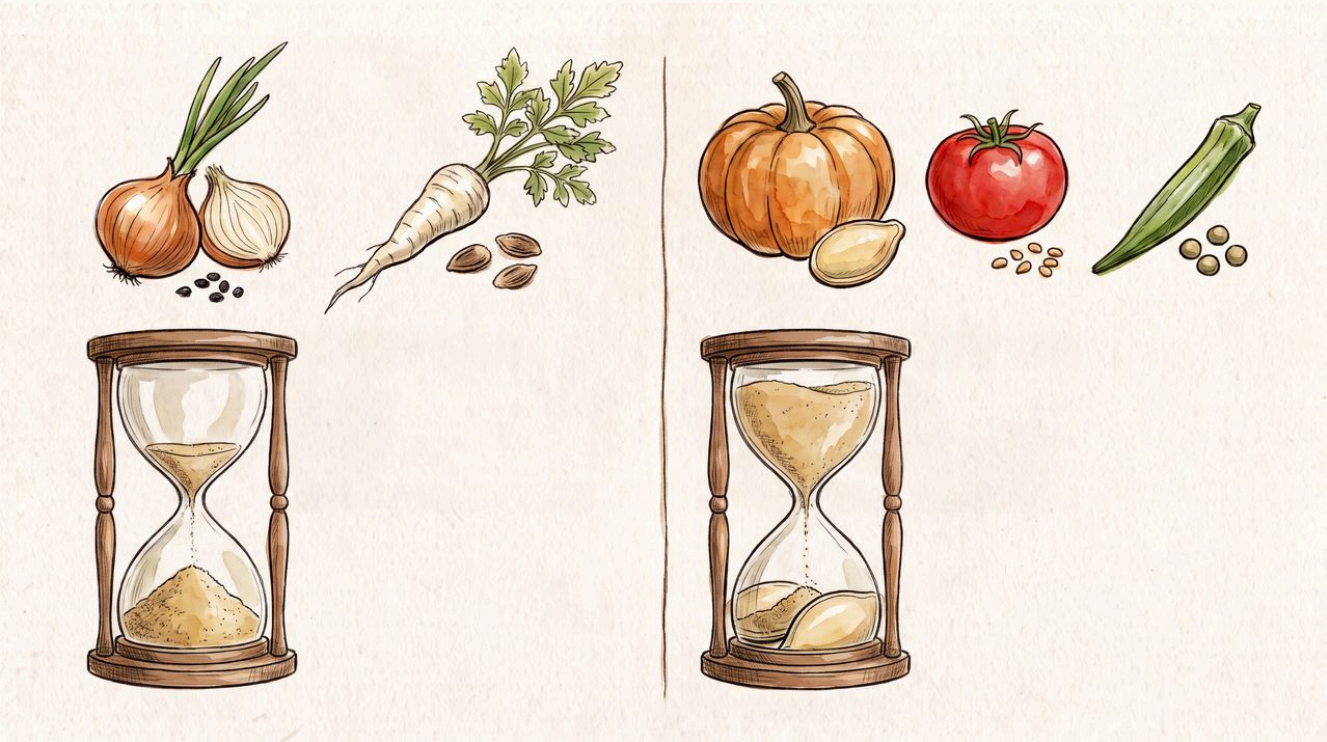
Se ye jiɲɛna la



Se ye jiɲɛna la

Ni se tɛ ji la, a bɛ la ni hɛrɛ ye. A bɛ nɛnɛ kɛ suguya dɔgɔya la. O de bɛ wele ko **dormance** (se la). A bɛ waatiɲuman de bɛɛ. Ji, nɛnɛ ani hakili (jii) walasa ka kunun ka a juri bɔ. Ni hakili (jii) ka nɛnɛya kosɛbɛ walima a ka janya kosɛbɛ a marali waati la, a bɛ faga ka sa.

Se ye denw bɛɛ ma san kelen ye



Se ye denw bɛɛ ma san kelen ye

Denw bɛɛ ka san ka ca ni dɔ ye:

- Dɔw ka kɔrɔya nɔgɔn (san 1-2) i n'a fɔ 'oignon' (layi) walima 'panais' (karɔti jɛ).
- Dɔw ka kɛnɛya ka ca (san 4-8) i n'a fɔ 'courge' (ŋgoyo), 'tomate' (tomati) walima 'gombo' (gɔn).

⚠️ Kofɔlen: Den min ka kɔrɔ, o ka dɔgɔ ka bi.

5

Mun na ka jiidilen kɛ kɔnɔna ka bin?



Mun na ka jiidilen kɛ kɔnɔna ka bin?

I kana i ka waati, i ka komposti, ani i ka ji bila fɛnɲɛnɛ kan, i ka binw lajɛ! Jiidilen dɔ dɔrɔn b'a to i b'a dɔn fɔlɔ n'i ka binw bɛ bɔ kosɛbɛ walima a tɛ. O de ye **jiidilen lajɛlen** ye.



Nafama minnu ka kan ka taa n’i ye ka ji-joli lajɛ

Walasa k’i ka ji-joli lajɛ, i ka kan ka taa ni ninnu ye:

- Ji-joli tan (walima ji-joli mugan walasa ka a dɔn kosɛbɛ)
- Fasira jɛlen dɔ walima fani dɔ
- Tasuma dɔ walima kɔnɔkɔnɔ dɔ
- Ji jɛlen dɔ ka a nɔgɔya

Togo ınan: Nàjɛw sigi duguma min bɛ jii la



Togo ınan: Nàjɛw sigi duguma min bɛ jii la

1. I ka duguma jii ni jii nɔgɔn tɛ, o kɔfɛ i ka minɛ ka jii bɔ a la: a ka kan ka kɛ jii la kojugu, nka a kana jii bɔ.
2. I ka duguma sigi taasi kɔnɔ.
3. I ka i ka nàjɛ tan sigi duguma cɛmancɛ dɔ kan, u kana nɔgɔn kan.



Étape 2 : Couvrir et placer à l'ombre tiède

1. Repliez l'autre moitié du tissu par-dessus les graines.
2. Placez l'assiette à l'ombre, dans un endroit tiède et aéré de la maison.
3. Vérifiez chaque jour : le tissu doit toujours rester humide. Rajoutez quelques gouttes d'eau si nécessaire.

Lamaɲini 3nan: Nɛgɛn-denw jate minnu bɛ gɛnɛ



Lamaɲini 3nan: Nɛgɛn-denw jate minnu bɛ gɛnɛ

Kalo 4 fo 8 kɔfɛ (yɔrɔ dɔw la, a bɛ kɛ kalo 4 fo 8 kɔfɛ), i bɛ nɛgɛn-denw jate minnu bɛ gɛnɛ. I bɛ fani yɛlɛ ani ka nɛgɛn-denw jate minnu bɛ gɛnɛ.

- Nɛgɛn-den 8 fo 10 bɛ gɛnɛ nɛgɛn-den 10 kan: O ka bon kosɛbɛ! I ka nɛgɛn-denw ka fanga ka bon ✅.
- Nɛgɛn-den 5 fo 7 bɛ gɛnɛ nɛgɛn-den 10 kan: O ka cɛmancɛ. I ka nɛgɛn-denw fɛn dɔgɔ dɔgɔ dɔgɔ dɔgɔ ⚠️.
- Nɛgɛn-den 5 ma gɛnɛ: Nɛgɛn-denw ka fanga ka dɔgɔ, i kana u fɛn ❌.

Sĕnɛnɛ ka juguba saba minnu bɛ a faga



Sĕnɛnɛ ka juguba saba minnu bɛ a faga

Ni tile bɛ jɛ, juguba saba bɛ sĕnɛnɛ tiɲɛ joona:

1. **Fɛnɛnɛ ka nɔgɔn** (humidité de l'air): O bɛ sĕnɛnɛ lakana walima a ka nɔgɔn.
2. **Tile jɛlenba** (forte chaleur): O bɛ sĕnɛnɛ ka dumuni bɔ a la.
3. **Sĕnɛnɛ-kɔnɔnɔ ni fɛnɛnɛ-kɔnɔnɔ dɔgɔmanw** (charançons et petits insectes): U bɛ sĕnɛnɛ ka golo bɔ, ka sĕnɛnɛ dɔgɔman dumu.

11

La règle d'or : sécher avant de stocker



La règle d'or : sécher avant de stocker

Ne mettez JAMAIS une graine encore humide dans un récipient fermé !

Faites sécher vos graines à l'ombre, dans un endroit très aéré, sur une moustiquaire, une natte ou un tissu.

Pour savoir si une graine est assez sèche : essayez de la rayer avec l'ongle. Si elle ne marque pas, elle est prête !

Baara ni yɔrɔw ye minnu dabali ka fiyen



Baara ni yɔrɔw ye minnu dabali ka fiyen

Ka nɛnɛ-fɛɛrɛ dabali, i ka baara ni yɔrɔw ye minnu dabali ka fiyen:

- Vɛri-bɔgɔw minnu dabali ka fiyen kosɛbɛ walima minnu dabali ye nɛgɛ ye ✅
- Plastiki-bɔtili walima bidɔn minnu ka fiyen kosɛbɛ ✅
- Kɔnɔw walima jɔrɔw minnu dabali ka fiyen kosɛbɛ ani u dabali ka fiyen ni dugukolo walima siri ye ✅



Sɛgɛw gɛn ni buzu ye

Walasa i ka nɛgɛnniw lakana ni sɛgɛw ye, n'i ma farikoloŋɛnajɛ kemikaliw fana kɛ:

Ta buzu nɔgɔnba min bɛ bɔ jiri la, min bɛ kɛ lafiya la, ka o nɔgɔnba jɔnya ka diŋɛ kosɛbɛ.

Ka buzu kɔnɔntɔn kelen ni nɛgɛnni kɔnɔntɔn naani fara ɲɔgɔn kan i ka bolonɔ la.

Buzu wulilen fitinin bɛ sɛgɛ fitininw faga ani k'u ja.

Nim yiri cɛnfɛn, fɛn bɛ fɛnɲɛgɛnniw gɛn



Nim yiri cɛnfɛn, fɛn bɛ fɛnɲɛgɛnniw gɛn

I bɛ se ka nim yiri cɛnfɛn in fana lajɛ, min bɛ wele ko **nim**.

1. Nim yiri cɛnfɛn cɛnmanw janjan yɛlɛma kɔnɔ.
2. Cɛnfɛn janjanw wosowoso ka u fili i ka nɛgɛnniw kan, i ka fɛn maralenw kɔnɔ.

U ka sankaranin bɛ fɛnɲɛgɛnniw gɛn ka i ka fɛn maralenw lakana ka nɔgɔn.

Yɔrɔ juman na i ka sènɛnko-nafa-jiginnaw ka sigi so kɔnɔ?



Yɔrɔ juman na i ka sènɛnko-nafa-jiginnaw ka sigi so kɔnɔ?

I ka sènɛnko-nafa-jiginnaw sigi so kɔnɔ yɔrɔ min ka nɛnɛ ani ka dibi ka ca:

- I ka jiginnaw sigi sanfɛ, taabolo kan (ka bɔ duguma nɛnɛman na ani gyɛnɛw fɛ).
- I ka ɲɛ ka tɔnɔ-juru jamanaw ni sigida-tasumaw lamini.
- I kana i ka sènɛnko-nafa-jiginnaw to tile la abada.

Ira si se ye jiidila!



Ira si se ye jiidila!

Se min t'a tɔgɔ dɔn, o ye se tununna ye.

Kɔnɔntɔn o kɔnɔntɔn kan, walima saki o saki kɔnɔ, i ka sɛbɛn ni marikɛri ye walima i ka gafe kankan kɔnɔ, ka sɛbɛn minnu bɛɛ jira:

- Fɛnɲɛnɛ tɔgɔ yɛlɛma ani a bɛnkan
- Yɔrɔ min na i ye se bɔ (i ka dugu walima i ka foroba)
- Se bɔli kalo ani san



Aw ka jiɲɛw fɔlɔfɔlɔ walasa u ka to ka fanga la

Jiɲɛw lakana fɔlɔfɔlɔ, o ye k'u to ka ɲɛ! Aw ka aw ka jiɲɛ kɔrɔw fɔlɔfɔlɔ san o san walima san fila o san fila. Ni jiɲɛw bɛ ɲɛ kɛɲɛ kan, u bɛ sabati ni jamana nɔgɔya ye, ni tile-joli ye, ani ni bana ye aw ka yɔrɔ la.

Ayiwa ! I ye nɛgɛn kɔfɛ siratigɛ dɔn.



Ayiwa ! I ye nɛgɛn kɔfɛ siratigɛ dɔn.

Ayiwa ! Sisan, i ye i ka purunɛgɛ fɔlɔ mara dɔn:

✅ I ye nɛgɛn kɔnɔ kɛnɛya dɔn.

✅ I ye nɛgɛn kɛnɛya lajɛ dɔn ka fɔ ka sa.

✅ I ye nɛgɛn kɔnɔ ji ni yiridenw gɛn dɔn ni buguri ni nimuru ye.

Laban dɔ: Kalo denw dɔnniya ka fɔ ka kɔnɔnɔw bali!